

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни

Система соціального захисту

підготовки бакалавра
спеціальності 232 Соціальне забезпечення
освітньо-професійної програми Соціальне забезпечення

Силабус навчальної дисципліни «Система соціального захисту» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 232 Соціальне забезпечення, за освітньо-професійною програмою Соціальне забезпечення.

Розробник: Колосок А. М., доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, к.е.н., доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено зі змінами та доповненнями на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи протокол № 7 від 22 грудня 2021 р.

Завідувач кафедри:

Чернета С. Ю.

І. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 232 Соціальне забезпечення Соціальне забезпечення Перший (бакалаврський) рівень	Нормативна
Кількість годин/кредитів ECTS 180/6		Рік навчання 1
		Семестр 2-ий
		Лекції 34 год.
		Практичні (семінарські) 34 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 100 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 12 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

ІІ. Інформація про викладача (-ів)

Колосок Андрій Мирославович, к.е.н., доцент, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, kolosok.andrew@vnu.edu.ua, В-307.

Дні занять розміщено на <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

ІІІ. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення в Україні потребують вирішення широкого кола питань, пов'язаних з розбудовою демократичної держави з ринковою економікою, розвиненою системою соціальних стандартів і гарантій для кожного її громадянина незалежно від місця проживання. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки є важливою складовою реалізації державної соціальної політики, що актуалізує значення дисципліни «Система соціального захисту» в житті суспільства.

2. Пререквізити. «Вступ до спеціальності», «Основи соціальної роботи».

3. Постреквізити. Одержані знання будуть необхідні для вивчення навчальних дисциплін: «Соціальна політика», «Менеджмент і маркетинг соціальних послуг», «Соціальне проектування», «Соціальна допомога різним категоріям населення» та ін.

4. Мета і завдання навчальної дисципліни. Метою навчальної дисципліни є глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами теоретичних засад функціонування системи соціального захисту населення, а також набуття практичних навичок щодо розрахунку соціальної допомоги та порядку надання соціальних послуг.

Завдання дисципліни:

- оволодіти теоретичними знаннями щодо сутності, складових та значення соціального захисту населення;
- вивчити інституційне забезпечення вітчизняної системи соціального захисту населення та зарубіжний досвід;
- засвоїти правові основи соціального захисту населення;
- вивчити державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального захисту населення,
- розуміти механізм соціального страхування, порядок призначення соціальної допомоги та надання соціальних послуг, тощо.

5. Результати навчання (компетентності).

Навчальна дисципліна спрямована на формування інтегральної компетентності (ІНТ): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Ефект навчання щодо загальних компетентностей (ЗК)

- ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- ЗК12. Здатність працювати в команді.

- ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Ефект навчання щодо фахових компетентностей (ФК)

- ФК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.

- ФК2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

- ФК4. Здатність використовувати адміністративно-правові механізми призначення та контролю в системі соціального захисту населення.

- ФК10. Здатність до планування та реалізації заходів з надання адресної соціальної допомоги.

- ФК11. Здатність оцінювання якості соціальних послуг.

- ФК12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.

- ФК15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності.

Ефект щодо програмних результатів навчання

- ПР31. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.

- ПР33. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.

- ПР34. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.

- ПРУ2. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.

- ПРУ5. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.

- ПРУ6. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.

- ПРУ7. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті прав та свобод різних соціальних груп населення.

- ПРК3. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.

- ПРК4. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.

6. Структура навчальної дисципліни.

Схема курсу денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього годин денна	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Кон с.	Методи та технології виклад. ²	Форма контр. ³	Бал оцінювання
Змістовий модуль 1. Соціальний захист і соціальна політика								
Тема 1. Сутність, складові та значення соціального захисту населення	17	3	3	10	1	лекція-диспут / Teams, Moodle	ДС, Т, РЗ/К	4
Тема 2. Інституційне забезпечення системи соціального захисту населення	17	3	3	10	1	метод круглого столу / Teams, Moodle	ДС, Т, РЗ/К	4
Тема 3. Правове забезпечення соціального захисту населення	17	3	3	10	1	лекція-диспут / Teams, Moodle	ДС, Т, РЗ/К	4
Тема 4. Зарубіжний досвід соціального захисту населення	19	4	4	10	1	лекція-диспут / Teams, Moodle	ДС, Т, РЗ/К	4
Тема 5. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії	20	4	4	10	2	проблемна лекція / Teams, Moodle	ДС, Т, РЗ/К	4
Разом за модулем 1	90	17	17	50	6		Т, МКР/КР	30
Змістовий модуль 2. Соціальне забезпечення та соціальна підтримка								
Тема 6. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	17	3	3	10	1	проблемна лекція / Teams, Moodle	ДС, Т, РЗ/К	4
Тема 7. Пенсійне забезпечення	17	3	3	10	1	лекція-диспут / Teams, Moodle	ДС, Т, РЗ/К	4
Тема 8. Державні соціальні допомоги	17	3	3	10	1	проблемна лекція / Teams, Moodle	ДС, Т, РЗ/К	4
Тема 9. Система забезпечення пільг та надання субсидій	19	4	4	10	1	лекція-диспут / Teams, Moodle	ДС, Т, РЗ/К	4
Тема 10. Соціальне обслуговування та соціальні послуги	20	4	4	10	2	метод круглого столу / Teams, Moodle	ДС, Т, РЗ/К	4
Разом за модулем 2	90	17	17	50	6		Т, МКР/КР	30
Разом	180	34	34	100	12	Максимальна оцінка балів		100

Примітки: ¹ Всього годин лекцій і практичних занять. ² Moodle, Teams – може застосовуватися одна з форм навчання або симбіоз у формі он-лайн лекцій для студентів з індивідуальним планом навчання, а також для студентів, які мають пропуски з поважних причин та/або під час карантинних обмежень. ³ Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Відео 1. Соціальний захист в умовах децентралізації URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=JcrSVF85otc>

Відео 2. Соціальний захист киян - пріоритет бюджету Києва. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=9KJrT-5Sy4M>

Відео 3. Соціальний захист осіб старше 80 років посилено. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=O9iybYqT91E>

Відео 4. Грантові можливості для соціального підприємництва. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=Mm82Pk1MSnQ>

Відео 5. Державна соціальна допомога на догляд одиноких осіб, які досягли 80-річного віку.

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Gv4O3kWD75I>

Відео 6. Соціальний захист населення. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=0Od-vNDuk3M>

Відео 7. Соціальний захист. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=2jCmYrTLxFo>

Відео 8. Посилення соціального захисту населення України. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=jpeQAUCkJhU>

Відео 9. Слет социальных предпринимателей. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=VwgZpfhYNQc>

Відео 10. Соціальний захист. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=MJlElKUVjbg>

Відео 11. COVID-19: Про посилення соціального захисту населення України. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=a0Uyq0FciHo>

Відео 12. Комітет з питань соціальної політики щодо соціального захисту ветеранів. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=WfSDSAGfLoU>

Відео 13. Пенсійне та соціальне забезпечення жителів Херсонщини під час карантину. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=AtyeCVvmgTA>

Відео 14. Соціальне забезпечення чорнобильців. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=ZEs9sO_1kRw

Відео 15. Соціальний захист. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=MaSU0LNVios>

Відео 16. Право на соціальний захист. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=R8URqRwogwo>

Відео 17. Соціальний захист в умовах децентралізації. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=JcrSVF85otc&t=47s>

Відео 18. Соціальний захист. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=exjR3vSxrL8>

Відео 19. Соціальний захист людей з інвалідністю: практики та перспективи. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=ghJ9cB61NRc>

Відео 20. Підсумки року. Соціальний захист. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=AOqqpN7hvMg>

Відео 21. Соціальний захист осіб з інвалідністю. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=teu1IQGIw0s>

Відео 22. Соціальний захист дітей: право на житло. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=5jGVuEqSrIE>

Відео 23. Соціальний захист: правомірність субсидій, пільг і допомог перевірятимуть. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=x586PDprsr4>

Відео 24. Соціальний захист жителів Тростянецької територіальної громади. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=AYjuj0QXJb0>

Відео 25. Вебінар щодо організації в громадах соціального забезпечення та захисту прав дітей.
URL: https://www.youtube.com/watch?v=Y6_dUBMpzh0

IV. Політика оцінювання

Політика щодо поточного та підсумкового оцінювання	Оцінювання здійснюється згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL : https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/11_Polozh_pro_otzin_Red_red.pdf
Політика щодо відвідування	Відвідування лекційних та практичних занять є обов'язковим. У форс-мажорних ситуаціях навчання може проходити в он-лайн формі (за погодженням з деканатом)
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.
Політика щодо академічної доброчесності	Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідальність за академічний плагіат та порядок подання та розгляду апеляцій регулюються Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки. URL : https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Polozhennya-pro-zapobigannya-plagiatu.pdf
Політика щодо визнання результатів навчання у формальній, неформальній та/або інформальній освіті	Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються шляхом валідації в порядку, зазначеному у Положенні про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки. URL : https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2020-12/7c00ef81438ad127bf5767f392c628f1.pdf

V. Підсумковий контроль

Форма підсумкового контролю успішності навчання – іспит, який складають студенти в період заліково-екзаменаційної сесії, передбаченої навчальним планом. Максимальна оцінка – 60 балів.

Студент, який набрав більше 75 балів в результаті поточного та підсумкового контролю має право погодитись на оцінку під час іспиту. У разі складання іспиту бали підсумкового контролю анулюються. Якщо студент набирає менше 60 балів за результатами поточного контролю та іспиту, він складає іспит повторно. Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу.

Питання іспиту

1. Адресність у системі соціального захисту.
2. Багатодітні сім'ї.
3. Будинки-інтернати для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю: типова структура та порядок діяльності.
4. Волинський обласний центр зайнятості: функції та структура.
5. Втрата годувальника як соціальний ризик.
6. Головне управління Пенсійного фонду України у Волинській області: структура та функції.
7. Департамент молоді та спорту Луцької міської ради: структура та функції.

8. Департамент соціального захисту населення Волинської обласної державної адміністрації: структура та функції.
9. Департамент соціальної політики Луцької міської ради структура та функції.
10. Державна допомога інвалідам, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам.
11. Державна допомога сім'ям з дітьми.
12. Державна служба зайнятості: структура та функції.
13. Державна служба України з питань праці.
14. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям.
15. Державні гарантії жертвам нацистських переслідувань та політичних репресій.
16. Державні соціальні допомоги.
17. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії.
18. Допомога внутрішньо переміщеним особам.
19. Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування.
20. Допомога самотнім матерям.
21. Допомога по безробіттю, порядок її утримання.
22. Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами.
23. Досвід соціального захисту населення країн Європейського Союзу.
24. Житлово-комунальні пільги.
25. Загальна характеристика груп інвалідності.
26. Загальне поняття пенсій та їх види.
27. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
28. Зарубіжний досвід соціального захисту населення.
29. Інвалідність I групи.
30. Інвалідність II групи.
31. Інвалідність III групи.
32. Індикація соціальних виплат.
33. Інституційне забезпечення системи соціального захисту населення.
34. Історія формування та розвитку системи соціального захисту населення України.
35. Комітет Верховної ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів: структура та функції.
36. Луцький міський центр зайнятості: функції та структура.
37. Межа малозабезпеченості.
38. Міжнародні соціальні стандарти.
39. Мінімальна заробітна плата: сутність та значення.
40. Мінімальна пенсія за віком: сутність та значення.
41. Міністерство соціальної політики України: структура та функції.
42. Міністерство у справах ветеранів України.
43. Місцеві органи соціального захисту населення, їхнє призначення і завдання.
44. Національна соціальна сервісна служба України.
45. Недержавне пенсійне забезпечення.
46. Непрацевдатність як соціальний ризик.
47. Органи державної влади, їхня роль в організації соціального захисту населення.
48. Основні види нормативно-правових актів з соціального забезпечення та соціальної підтримки.
49. Основні форми та види соціального захисту в Україні.
50. Пенсійний фонд України: структура та функції.
51. Пенсії по інвалідності.
52. Пенсія за вислугу років.
53. Персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
54. Підстави, умови та розмір надання допомоги по тимчасовій непрацевдатності.
55. Поняття безробіття, часткового безробіття.

56. Поняття пенсії у зв'язку з втратою годувальника.
57. Поняття та загальний порядок розслідування професійного захворювання.
58. Поняття та порядок підтвердження малозабезпеченості.
59. Порядок визнання громадянина безробітним.
60. Порядок призначення субсидій.
61. Почесне звання України «Мати-героїня».
62. Правове забезпечення соціального захисту населення.
63. Правовідносини у системі соціального захисту.
64. Принципи соціального захисту населення.
65. Прожитковий мінімум для сім'ї, порядок розрахунку.
66. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт.
67. Роль громадських організацій у соціальному захисті населення.
68. Роль Міжнародної організації праці та інших міжнародних організацій у захисті соціальних прав людини.
69. Середньомісячний сукупний дохід сім'ї, порядок розрахунку.
70. Система державних органів та їх функції зі здійснення соціального захисту.
71. Система забезпечення пільг та надання субсидій.
72. Служба у справах дітей Волинської обласної державної адміністрації: структура та функції.
73. Служба у справах дітей Луцької міської ради: структура та функції.
74. Служба у справах дітей, сім'ї та соціального захисту населення Баратинської сільської ради: структура та функції.
75. Соціальна безпека.
76. Соціальна підтримка молоді.
77. Соціальна та професійна адаптація.
78. Соціальне обслуговування та соціальні послуги.
79. Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
80. Соціальний захист населення як складова соціальної політики.
81. Соціальний захист непрацевдатних громадян.
82. Соціальний захист учасників бойових дій.
83. Соціальні норми і нормативи.
84. Соціальні ризики.
85. Структура системи соціального захисту населення в Україні.
86. Сутність, складові та значення соціального захисту населення.
87. Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) міста Луцька: структура та функції.
88. Трудовий (страховий) стаж і вислуга років.
89. Фонд соціального страхування України та його діяльність.
90. Функції соціального захисту населення.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90-100	Відмінно
82-89	Дуже добре
75-81	Добре
67-74	Задовільно
60-66	Достатньо
1-59	Незадовільно

Розподіл балів для денної форми навчання

Поточний контроль (маx = 40 балів)										Модульний контроль (маx = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1										Модуль 2		
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					МКР 1	МКР 2	100
T 1	T2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T10	30	30	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян : навчальний посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
2. Кириленко О. П., Толуб'як В. С. Соціальне страхування : підруч. Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. 516 с.
3. Соціальне забезпечення в Україні: навч. посібник / кол. авторів; за ред. А. Я. Кузнецової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
4. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навчальний посібник. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 248 с.

Додаткова

5. Безкровний О. В., Аранчій В. І., Лихопій В. І. Соціальне страхування : навчальний посібник. Полтава : ПДАА, 2016. 219 с.
6. Безлуга В.О., Загірняк Д.М., Шаповал Л. М. Соціальне страхування: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 208 с.
7. Ганслі Теренс М. Соціальна політика та соціальне забезпечення ринкової економіки: пер. з англ. Київ: Основи, 2016. С. 130.
8. Денисенко К. Державна політика у сфері соціального захисту: аналіз понятійно-категоріального апарату. *Ефективність державного управління*. 2017. № 2 (51). С. 95-101.
9. Дубич К. В. Вступ до соціальної допомоги: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2015. 224 с.
10. Калінеску Т. В., Шаповалова Т. В., Ліхоносова Г. С. Фінансове забезпечення соціальної допомоги: підручник. Луганськ: Видавництво СХУ ім. Даля, 2013. 360 с
11. Кочеміровська О. О., Пищуліна О. М. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні : аналіт. доп. К. : НІСД, 2012. 88 с.
12. Назарова Г. В., Гончарова С. Ю., Сотникова Ю. В., Аграмакова Н. В. Соціальна економіка : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 275 с.
13. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму. 2020. 275 с.
14. Шаповалова Т. М. Економічні основи соціального забезпечення: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 128с.
15. Щербань С., Шейко Р., Левкіна Г. Посібник з моніторингу та оцінювання надання соціальних послуг в Україні. Харків: ХІСД. 2017. 112 с.
16. Ярошенко О. М. Право соціального забезпечення : підручник. Харків : Право, 2019. 376 с.

17. Katja Hujo Social protection and inequality in the global South: Politics, actors and institutions. Critical Social Policy. 2021. 41(3). P. 344-363. DOI: <https://doi.org/10.1177/02610183211009899>

Інтернет-ресурси

18. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2021).

19. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2021).

20. Державний центр зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2021).

21. Законодавство України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/zak> (дата звернення: 02.09.2021).

22. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2021).

23. Національна соціальна сервісна служба України. URL: <https://nssu.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2021).

24. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2020).

25. Фонд соціального страхування. URL: <http://www.fssu.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2020).